



Dr. Bakos-Kovács Kitti PhD.
egyetemi adjunktus

Olvasó lecke
Időigénye: 40 perc

RÉSZVÉNYFAJTÁK. RÉSZVÉNYOSZTÁLYOK. RÉSZVÉNYSOROZAT.

- 1) A RÉSZVÉNYFAJTÁK ÉS -OSZTÁLYOK TÖRVÉNYI RENDSZERE.
- 2) A RÉSZVÉNYFAJTÁK.
- 3) A RÉSZVÉNYOSZTÁLYOK.
- 4) A RÉSZVÉNYSOROZAT.

1

1. A részvényfajták és -osztályok törvényi rendszere.

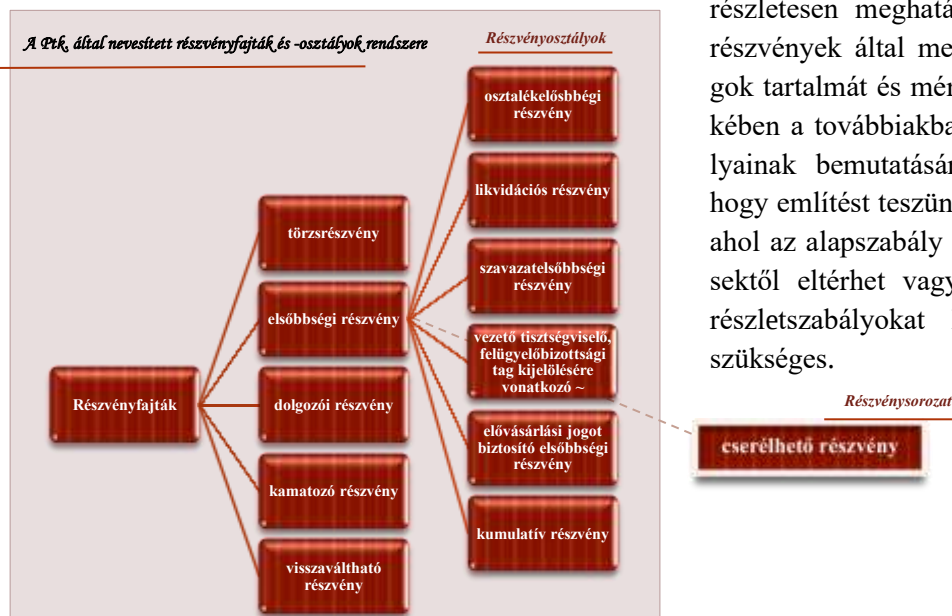
A részvénytársaság részvénystruktúrájának kialakítását – a törvényi keretek között – az **alapszabály** határozza meg. Az alaptőke nagyságán, a részvények névértékén, darabszámán és előállítási módján kívül a törvény, valamint az alapszabályban meghatározott feltételek szerint a megtestesített tagsági jogoktól függően a részvénytársaság létesítő okiratában kell rendelkezni a kibocsátott részvényfajtákról, illetve részvényosztályokról.

Részvénytípus alatt a részvények *előállítási módja szerint* történő különbségtételt értjük; a részvény típusa szerint beszélhetünk nyomdai úton előállított részvényről és dematerializált részvényről. Valamely részvényfajtába és a részvényosztályba tartozó részvény kibocsátása során a törvény a részvények előállítási módja tekintetében nem állít fel korlátokat.

Egy részvényfajtába az azonos tagsági jogokat megtestesítő részvények tartoznak.

A Ptk. 3:228. § (1) bekezdése határozza meg a részvénytársaság által kibocsátható részvényfajtákat azzal, hogy a Ptk. 3:240. §-ában foglalt felhatalmazást is figyelembe véve a részvénytársaság a törvény által nem nevesített részvényfajta kibocsátásáról is rendelkezhet azzal a feltétellel, hogy az alapszabály

részletesen meghatározza a kibocsátandó részvények által megtestesített tagsági jogok tartalmát és mértékét. Jelen olvasóleckeiben a továbbiakban a Ptk. modellszabályainak bemutatására fókuszálunk azzal, hogy említést teszünk azokról az esetekről, ahol az alapszabály a törvényi rendelkezésektől eltérhet vagy a létesítő okiratban részletszabályokat kell megfogalmazása szükséges.



Az elsőbbségi részvényfajtán belül a részvények egymáshoz képest eltérő elsőbbségi jogot testesíthetnek meg, amelyet részvényosztálynak nevezünk.

Az elsőbbségi részvényfajtán belül több részvényosztály kibocsátására ad lehetőséget a törvény, lehetőséget kínálva ezáltal a részvénytársaság részére arra, hogy részvénytársaságát differenciáltan alakítsa ki. Az elsőbbségi részvény más részvényfajtaéhoz képest a klasszikus tagsági jogokon túlmenően valamilyen **előnyt biztosít** az elsőbbségi részvényessel rendelkező részvényes részére, amely inkorporált többletjogosultságot az *alapszabályban* kell meghatározni. A részvény által megtestesített elsőbbségi jog gyakorlására csak abban az esetben van lehetőség, ha a *részvényes vagyoni hozzájárulását teljes egészében a társaság rendelkezésére bocsátotta*.

A részvényosztályok törvényben nevesített formáinak felsorolását a *Ptk. 3:230. § (2) bekezdése* tartalmazza. A részvényosztály esetében is alkalmazható a *Ptk. 3:240. §-a*, amely szerint az alapszabályban megfogalmazott feltételek mellett a törvényben nem nevesített részvényosztály kibocsátásáról is dönthet a részvénytársaság. *Ágazati jogszabály* is rendelkezhet további elsőbbségi jogot megtestesítő részvények kibocsátásának lehetőségéről különleges osztalékelsőbbségi, valamint különleges vétőjogot biztosító szavazats elsőbbségi részvény formájában.

Az azonos tartalmú és mértékű tagsági jogokat megtestesítő részvények egy részvénytársasághoz tartoznak.

Az egy sorozatba tartozó *részvények névértéke és előállítási módja nem térhet el egymástól*, viszont az azonos részvényfajtán, illetve részvényosztályon belül több részvénytársasághoz kibocsátására is van lehetőség. Ebben az esetben az azonos részvényfajtaéhoz, illetve részvényosztályhoz tartozó részvények részvénytársaságonként eltérő tartalmú és mértékű tagsági jogokat testesíthetnek meg. A Ptk-ban nevesített elsőbbségi részvényfajtán belül kibocsátható részvénytársasághoz tartozó részvény.

2. A részvényfajták.

2.1 A törzsrészvény

A törzsrészvény meghatározásakor a Polgári Törvénykönyv negatív megközelítést alkalmazva adja meg ezen részvényfajta fogalmát. A törzsrészvény olyan részvényfajta, amely *nem tartozik* az elsőbbségi, a dolgozói, a kamatozó, a visszaváltható részvényfajtákhoz, ide sorolva a Ptk-ban nevesített részvényfajtákon kívül az alapszabályban meghatározott – törzsrészvényen kívüli – további részvényfajtákat is.

A Ptk. a törzsrészvényhez kapcsolódó, az általa megtestesített tagsági jogok tartalmáról nem rendelkezik; a törzsrészvénnyel rendelkező részvényest a részvényhez kapcsolódó további előnyök, elsőbbségi jogok nélkül **a törvényben foglalt klasszikus tagsági jogok** (vagyoni jogok, szervezeti jogosultságok és a részvénykönyvbe való bejegyzés joga) illetik meg azzal, hogy a részvény által megtestesített tagsági jogok *mértéke* tekintetében – annak tartalmát nem érintve – az *alapszabály* részletszabályok kialakításáról rendelkezhet.

A Polgári Törvénykönyv a részvénytársaság által kibocsátandó törzsrészvények mennyiségére nézve eltérést nem engedő előírásként tartalmazza, hogy a törzsrészvények *össznévértékének meg kell haladni a részvénytársaság alaptőkéjének a felét*.

2.2. Az elsőbbségi részvény

Az elsőbbségi részvényfajtán belül gyakorolható, a részvényest az értékpapír alapján megillető előnyök, azaz elsőbbségi jogok a részvényosztályok között kerülnek bemutatásra. A részvényfajták- és osztályok törvényi rendszerében részletesen szoltunk az elsőbbségi részvényfajta fő jellemzőiről.

2.3. A dolgozói részvény



CÉLJA

A dolgozói részvény kibocsátásának elsődleges célja az, hogy a részvénytársaság munkavállalói számára részvényesi jogokat is biztosítson. A munkavállaló ebben az esetben egyben részvényes is, aki a dolgozói részvény birtokában jogosult – többek között – a közgyűlésen részt venni és ott szavazni, valamint részesülhet osztalékban. A dolgozói részvény kibocsátásának másik célja, hogy a részvénytársaság munkavállalóit a munka eredményesebb elvégzésére lehet ösztönözni. A munkavállaló ugyanis nem csak egy előre meghatározott munkabérért dolgozik, hanem jövedelme a társaság eredményes gazdálkodása esetén az osztalékkal is kiegészülhet.



ALANYA

A dolgozói részvény megszerzésére a részvénytársaság munkavállalója jogosult, így nem szerezhetsz dolgozói részvényt az, aki a részvénytársaság részére vállalkozási vagy megbízási szerződés alapján lát el tevékenységet. A részvénytársaság az *alapszabályban* határozza meg, hogy kik, mely munkavállalói kör (pl. teljes- vagy részmunkaidőben foglalkoztatottak) jogosultak a dolgozói részvény megszerzésére. Amennyiben a dolgozói részvennyel rendelkező munkavállaló **munkaviszonya megszűnik**, akkor dolgozói részvényét – az alapszabály eltérő rendelkezése hiányában – nem tarthatja meg, hanem azt a törvényben meghatározott határidőn belül **átruházhatja**.

A munkavállaló részvénytársaságban, mint munkáltatóban betöltött tagsági jogviszonya egyrészt az *alapszabály rendelkezésein alapul*, másrészt pedig a munkaviszony fennállásához vagy a részvénytársasággal korábban fennállt *munkaviszonyhoz kötött*. A dolgozói részvény dologi jogosultjának személye egyrészt szervezeti szempontból (a jogi személyen belüli jogszabályban, illetve a létesítő okiratban foglalt előírások érvényesülése által), másrészt a munkaviszonytól függően *behatárolt*.

A dolgozói részvény arra tekintettel, hogy a törvény a megszerzésére jogosultak alanyi körét korlátozza, a részvény átruházása során **korlátozottan forgalomképes** értékpapírnak minősül: a dolgozói részvényt csak a részvénytársaság munkavállalóira, illetve – az alapszabályban meghatározott feltételek szerint – volt munkavállalóra lehet átruházni, más személyre nem.



ellen-
értéke

A dolgozói részvényt a munkavállalók **ingyenesen vagy kedvezményesen**, azaz a részvény névértékénél alacsonyabb áron szerzik meg. Amennyiben a dolgozói részvény ingyenesen kerül kibocsátásra, akkor a névérték fedezete a részvénytársaság vagyona. Kedvezményes kibocsátás esetén a dolgozói részvény ellenértéke két részből tevődik össze: egyrészt a részvénytársaság vagyonából, másrészt a munkavállalók által teljesített – a részvény névértékénél vagy kibocsátási értékénél kisebb összegű – befizetésből.

→ A dolgozói részvény kibocsátásának szervezeti és pénzügyi feltételei az alábbiak:

alapszabály

1. Az **alapszabály teremtsen lehetőséget** a dolgozói részvény kibocsátására, határozza meg annak feltételeit, a megszerzésre jogosultak körét, a megtestesített tagsági jogokat. A megtestesített tagsági jogok tekintetében a dolgozói részvény kibocsátható törzsrészvényként, melynek keretei között a klasszikus tagsági jogok illetik meg a részvényt, de a részvénytársaság határozhat arról is, hogy a dolgozói részvény alapján osztalékelsőbbiséget jelentő vagy a vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tag megválasztására vonatkozó elsőbbségi jog gyakorolható.

alaptőke fel- emelése

- ☞ új részvények kibocsátásával
- ☞ alaptőként felüli vagyontérhére

2. A dolgozói részvény kibocsátására a részvénytársaság **alaptőkének felemelésével egyidejűleg** van lehetőség, legfeljebb *a felemelt alaptőke tizenöt százalékáig lehet forgalomba hozni*. Az alaptőke felemelése egyrészt **új részvények kibocsátásával és zártkörű forgalomba hozatalával** történik, így a dolgozói részvény kibocsátásának előfeltétele, hogy vagyoni hozzájárulását valamennyi részvényes a részvénytársaság rendelkezésére bocsássa. A törvény felső korlátot ír elő arra vonatkozóan, hogy az alaptőkében mekkora hányadot reprezentálhat a dolgozói részvény; a dolgozói részvény kibocsátására az alaptőke-emelés összegével együtt számított teljes alaptőke 15 %-át meghaladó mértékben nincsen lehetőség. A részvénytársaságnak – a dolgozói részvény, mint új részvény kibocsátásával megvalósuló alaptőke-emelés pénzügyi fedezeteként – rendelkeznie kell alaptőként felüli

vagyonnal, hiszen a részvény névértékének megfizetésére a munkavállalók ingyenes megszerzés esetén nem, kedvezményes megszerzés esetén pedig csak részben kötelezettek. Ebből fakadóan a dolgozói részvény kibocsátására nem csupán az új részvények kibocsátásával megvalósuló alaptőke-emelés szabályait kell figyelembe venni, hanem egyben **az alaptőként felüli vagyontérhére történő alaptőke-emelés is megvalósul**. A munkavállaló tehát a részvénytársaság olyan részvényese, aki vagyoni hozzájárulás teljesítése alól a dolgozói részvény ingyenes megszerzése esetén teljes mértékben, kedvezményes megszerzés során pedig részben mentesül.

→ A dolgozói részvény átruházása és öröklése

A dolgozói részvény átruházásának lehetősége korlátozott. A munkavállaló dolgozói részvényének átruházása során a részvény **megszerzője** csak a részvénytársaság munkavállalója vagy azon volt munkavállalójára lehet, akire nézve az alapszabály ezt a társasággal fennállt korábbi jogviszonyára tekintettel biztosítja.

A munkavállaló **munkaviszonyának megszűnésének** dolgozói részvényre vetített jogkövetkezménye, hogy a munkavállaló – amennyiben a dolgozói részvény munkavállaló által történő átruházására nem kerül sor – *a törvény erejénél fogva ex lege a jogszabályban megadott határidő elteltével elveszíti részvényesi státuszát*.

A dolgozói részvény jogi sorsa a részvényes munkaviszonyának megszűnése esetén

közgyűlés			
hat hónapot követő első közgyűlésig			
munkavállaló munkaviszonyának megszűnése	dolgozói részvény átruházásának lehetősége	részvénytársaság döntése:	részvény névértékének kifizetése
		- a részvények bevonásáról + alaptőke leszállítása	
		- részvény átalakítása mellett értékesíti	

A munkaviszony megszűnése esetén a volt munkavállaló, mint a részvénytársaság részvényese a munkaviszony megszűnésétől számított hat hónapot követő első közgyűlésig *ruházhatja át a dolgozói részvényét olyan munkavállalóra vagy volt munkavállalóra*, aki az alapszabály rendelkezései alapján azt megszerezheti. A dolgozói részvény munkavállaló által történő átruházására nem teremt kötelezettséget a jogszabály, viszont amennyiben a munkaviszony megszűnését követően a fentiekben foglalt határidőn belül a volt munkavállaló dolgozói részvényét nem ruházza át, akkor a részvénytársaság ezen a közgyűlésen köteles *a részvények bevonásáról dönteni* vagy azokat más részvényfajtába történő *átalakítás mellett értékesíteni*. A volt munkavállaló, mint részvényes tehát munkaviszonyának megszűnését követően a dolgozói részvény alapján a törvényi határidőkön túl már nem rendelkezhet tagsági részesedéssel a munkáltatóban. A részvény *névértékét* a bevonástól vagy az értékesítéstől számított harminc napon belül kell a volt munkavállaló részére *ki kell fizetni*.

Ugyanezen szabályokat követendők, ha a dolgozói részvény **öröklésére** kerül sor. Az ipso iure öröklési rend szerint nem lehet megakadályozni a dolgozói részvény örökhagyó örökösére történő átszállását, viszont a nem munkavállalónak minősülő örökös esetében sem engedi a *Ptk. Harmadik Könyve* annak a jogi helyzetnek a fenntartását, hogy a munkavállalónak nem minősülő örökös a dolgozói részvény alapján tagsági részesedéssel rendelkezzen a részvénytársaságban. Az *örökösnek lehetősége van a részvény átruházására* az örökhagyó halálától/hagyatéki eljárás esetén a hagyaték teljes hatályú átadásáról rendelkező hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedése napjától/öröklési per esetén a bírósági ítélet jogerőre emelkedése napjától számított hat hónapot követő első közgyűlésig. Amennyiben az örökölt dolgozói részvény átruházására nem került sor, akkor a részvények felett rendelkezési jog a fentiekben foglaltak szerint a részvénytársaságot illeti meg, amely alapján köteles a részvények bevonása vagy átalakítása érdekében eljárni.

2.4. A kamatozó részvény

A kamatozó részvény esetén a részvényest a klasszikus tagsági jogokon, ezen belül az osztalékon kívül kamat is megilleti. A kamatozó részvény előnye, hogy a részvény az osztalék és osztalékelőleg mellett még egy jogcímen, **kamatfizetés alapján biztosít többlethozamot** a részvényesnek. A részvénytársaság részvénystruktúráját tekintve kamatozó részvény csak a részvénytársaság *alaptőkéjének 10 %-át meg nem haladó mértékben bocsátható ki*.

A kamatozó részvény alapján a részvényes a részvény névértéke után jogosult a kamatra. A részvényes részére fizetendő kamatot a részvénytársaság *előző üzleti évi adózott eredménnyel kiegészített szabad eredménytartalékából lehet kifizetni*; mértékét és a kamatszámítás szabályait, valamint a kifizetés rendjét az alapszabályban szükséges rendezni. A kamatfizetés pénzügyi feltételére foglalt törvényi szabályból az következik, hogy a kamatozó részvény alapján a részvényes részére kamat csak abban az esetben fizethető, ha arra van pénzügyi fedezete a részvénytársaságnak. A törvényi előírás nem engedi meg a részvény után járó kamat kifizetését abban az esetben, ha ennek következtében a részvénytársaság saját tőkéje az alaptőke összege alá csökkenne. A kamatozó részvény előnye, hogy amennyiben a kifizetés nem ütközik az előbbiekben foglalt törvényi tilalomba, akkor erre vonatkozó *legfőbb szervi határozat nélkül köteles a társaság a részvényes irányában a kamatfizetésre vonatkozó kötelezettségének eleget tenni*.

2.5. A visszaváltható részvény

A visszaváltható részvény sajátos finanszírozási eszköz. Kibocsátása a részvénytársaság átmeneti alaptőke-emelését valósítja meg, viszont a részvény által megtestesített eladási jog vagy vételi jog gyakorlása esetén kötelező alaptőke-leszállítást kell végrehajtani. A visszaváltható részvény alapján (i) **a**

részvénytársaságot a részvényre vonatkozóan vételi jog, vagy (ii) a részvényest eladási jog, vagy (iii) a részvénytársaságot vételi jog és a részvényest eladási jog illeti meg.

A visszaváltható részvény tehát finanszírozási célból kerül kibocsátásra; lényege, hogy a részvény megszerzése során teljesített vagyoni hozzájárulás, mint befektetett tőke a részvénytársaságból – a részvény által megtestesített jogosultságtól függően – akár a részvényes, akár a részvénytársaság által gyakorolt egyoldalú jognyilatkozat gyakorlása következtében kivonható, a részvényes tagsági részesedése csökkenthető vagy megszüntethető. A visszaváltható részvény a klasszikus tagsági jogok gyakorlására jogosítja a részvényest azzal, hogy **a részvényhez kötelmi jogi többletjogosultság kapcsolódik**, amely kötelmi jogosultság gyakorlása a részvényes szervezeti alapú, tagsági részesedésének csökkenését vagy a tagsági jogviszonyának megszűnését eredményezi.

Az alapszabály az *alaptőke húsz százalékát meg nem haladó mértékben* rendelkezhet visszaváltható részvény kibocsátásáról, amelyre **új részvények forgalomba hozatalával megvalósuló alaptőke-emelés** során kerül sor. Az alapszabályban részletesen meg kell határozni a visszaváltható részvény által megtestesített tagsági jogokat, valamint a részvény visszaváltását eredményező egyoldalú jognyilatkozat gyakorlására vonatkozó szabályokat. A visszaváltható részvények kibocsátásával a részvénytársaság részvényeinek száma növekszik, amely az alaptőke megemelésével együtt javítja a társaság vagyoni helyzetét. A visszaváltható részvény megszerzése során a részvényes a részvény névértékének (kibocsátási értékének) megfizetésére köteles, amely a névérték esetén az alaptőke részét, a kibocsátási érték esetén az alaptőke és az alaptőkén felüli vagyon részét képezi. Amennyiben a részvény visszaváltására kerül sor, a részvénytársaság által a részvényes részére fizetendő ellenérték *pénzügyi fedezete az osztalékfizetés alapjául szolgáló társasági vagyonrész, nem pedig az alaptőke. Az alaptőke leszállítására a részvények bevonása mellett csak a részvények visszaváltását követően kerül sor.*

A részvény egyrészt *a klasszikus tagsági jogokat testesíti meg*, másrészt pedig a Polgári Törvénykönyv az alábbiak szerint ad lehetőséget **a részvény átruházására irányuló egyoldalú jognyilatkozat gyakorlására:**

Részvénytársaságot megillető vételi jog	Részvényest megillető eladási jog	Részvénytársaságot megillető vételi jog és a részvényest megillető eladási jog
Az alapszabály rendelkezése alapján a részvénytársaságot vételi jog illeti meg a visszaváltható részvényre vonatkozóan. Ebben az esetben a részvénytársaság egyoldalú jognyilatkozatával jogosult a visszaváltható részvény megszerzésére függetlenül attól, hogy a részvényes kívánja-e azt a társaság részére átruházni.	A visszaváltható részvény alapján a részvényest az alapszabály rendelkezései szerint eladási jog illeti meg. A részvényes – saját döntése alapján – részvényét egyoldalú jognyilatkozattal a részvénytársaság részére eladhatja, a részvénytársaság pedig – a megfelelő pénzügyi fedezet fennállása esetén – nem tagadhatja meg a részvény visszaváltásával járó kötelezettségeinek teljesítését.	Az alapszabály rendelkezése alapján kibocsátható olyan visszaváltható részvény, amely alapján a részvénytársaság vételi jog, illetve a részvényest eladási jog illeti meg. Ebben az esetben a részvény visszaváltására akár a részvénytársaság, akár a részvényes által gyakorolt egyoldalú jognyilatkozat alapján sor kerülhet.

→ *A részvény visszaváltására irányuló jogok gyakorlásának közös szabályai:*

a) A vételi jog és az eladási jog gyakorlása **az erre irányuló kötelmi szabályok szerint történik**, amelyre a *Ptk. Hatodik Könyvének* előírásait kell alkalmazni (*Ptk. 6:225-6:226. §§*). A vételi jog, illetve az eladási jog gyakorlása – az alapszabály rendelkezésein alapulva – a részvény átruházására irányuló **adásvételi kötelmet keletkeztet a részvénytársaság és a részvényes között**, így a részvénytársaság köteles megfizetni a részvény ellenértékét a részvényes részére. A visszaváltható részvény *vételárát*

vagy annak számítására, az ármeghatározásra vonatkozó előírásokat *az alapszabályban kell meghatározni*.

b) Az eladási jog és a vételi jog gyakorlására csak abban az esetben van lehetőség, ha az **osztalékfizetés feltételei fennállnak**. A szükséges pénzügyi fedezet megállapításának alapjául a beszámoló, illetve a közbenső mérleg szolgál; a beszámolóban és a közbenső mérlegben foglaltakat a mérleg fordulónapját követő hat hónapon belül lehet figyelembe venni.

c) A részvénytársaság a vételi jogot, illetve a részvényes az eladási jogot csak abban az esetben gyakorolhatja, ha a részvényes az adott visszaváltható részvény tekintetében **vagyoni hozzájárulás teljesítésére irányuló kötelezettségének teljes mértékben eleget tett**.

A visszaváltott részvényeket kötelező bevonni az alaptőke leszállítása mellett.

A részvénytársaság nem rendelkezhet a visszaváltott részvények újbóli értékesítéséről vagy más módon való forgalomba hozataláról, hanem kötelezően be kell vonni a hozzá került részvényeket. A törvény által meghatározott kötelező alaptőke-leszállítás esetén a hitelezők nem igényelhetnek biztosítékot.

3. A részvényosztályok.

Az alábbiakban az elsőbbségi részvényfajtán belül kibocsátható, a Polgári Törvénykönyvben nevesített részvényosztályok, valamint ágazati jogszabály által szabályozott, a különleges osztalékelsőbbségi, valamint szavazats elsőbbségi részvény kerülnek bemutatásra.

3.1 Az osztalékelsőbbségi részvény



Az osztalékelsőbbséget biztosító részvény a részvénytársaság felosztható adózott eredményéből **más** részvényfajtába vagy részvényosztályba tartozó **részvényeket megelőzően, illetve azoknál kedvezőbb mértékben jogosíthat osztalékra**.

Az osztalékelsőbbségi részvény alapján a részvényesek akár hamarabb, más részvényeseket megelőzően részesülhetnek osztalékban, de arra is lehetőség van, hogy más részvényesekhez képest magasabb összegű osztalékot fizeszen részükre a társaság. Látható, hogy többféle lehetősége van annak, hogy az osztalékelsőbbségi részvényesek kedvezőbb feltételek mellett kapjanak osztalékot, mint más részvényesek, de ennek pontos mértékét, illetve számításának a módját és a kifizetés időpontját az alapszabályban előre rögzíteni kell.

Az osztalékelsőbbségi részvény alapján fizetendő osztalék a részvényeseket társasági részesedésük alapján megillető osztalékkal azonos forrásból, az előző üzleti év adózott eredményével kiegészített szabad eredménytartalékból fizethető ki, amennyiben az osztalékfizetés feltételei fennállnak.

Ezen elsőbbségi részvény alapján a részvényest megilletik a klasszikus tagsági jogok azzal, hogy többletvagyoni jogként kedvezőbb mértékben vagy hamarabb részesülhetnek osztalékban, mint más részvényes. Az alapszabály az osztalékelsőbbségi részvényhez kapcsolódó **szavazati jogot kizárhatja vagy korlátozhatja**. Amennyiben az alapszabály az osztalékelsőbbségi részvényhez kapcsolódó szavazati jogot kizárja vagy korlátozza, és a társaság az adott üzleti évben *nem vagy csak kisebb mértékben*

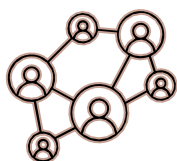
fizet osztalékot az osztalékelőbbségi részvénnel rendelkező részvényesnek, akkor a részvényes szavazati jogát a következő üzleti évre vonatkozó éves beszámoló elfogadásáig korlátozás nélkül gyakorolhatja.

3.2 A likvidációs hányadhoz fűződő elsőbbségi részvény

A likvidációs hányadhoz fűződő elsőbbségi részvény a részvénytársaság **jogutód nélkül történő megszűnése esetén a felosztásra kerülő vagyomból történő részesedés elsőbbségét** biztosítja az ilyen részvénnel rendelkező részvényes számára. Ezen elsőbbségi részvényeseket *a hitelezők kielégítését követően, viszont a többi tagot megelőzően* illeti meg a részesedés joga a felosztásra kerülő társasági vagyomból a részvénytársaság jogutód nélkül történő megszűnése esetén. A társasági vagyon felosztására csak a részvénytársaság *jogerős törlését követően* kerülhet sor, továbbá a részvényes elsőbbségi jogát csak abban az esetben gyakorolhatja, ha a gazdasági társaság jogutód nélkül történő megszűnésére irányuló eljárás során a hitelezői igények maradéktalanul kielégítést nyertek. A vagyon felosztása során megjelenő, a vagyoni hányad kiadására irányuló elsőbbségi jog tehát csak más részvényeseket megelőzően gyakorolható, a hitelezőket megelőzően viszont nem.

A társaság jogutód nélküli megszűnése következtében a tagokat megillető likvidációs hányad mértékére, illetve annak meghatározására vonatkozóan a törvényi előírások figyelembe vételével az alapszabályban kell rendelkezni.

3.3 Szavazatsőbbbségi részvény

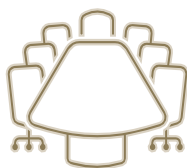


A szavazatsőbbbségi jogot biztosító részvény alapján a részvényes az alapszabályban meghatározott mértékű **többszörös szavazati jogot gyakorolhat**. Ebben az esetben a részvény névértékéhez képest több szavazati joggal rendelkezik a részvényes, azaz több szavazati jog illeti meg, mint az ugyanolyan névértékű törzsrészvénnel rendelkező részvényest. Nyilvánosan működő részvénytársaságnál az egy részvényhez kapcsolódó szavazati jog nem haladhatja meg a részvény névértékéhez igazodó szavazati jog tízszeresét; az alapszabály ettől eltérő rendelkezése semmis.¹ Zártkörűen működő részvénytársaság esetén a Ptk. nem állapít meg a többszörös szavazati jog mértékére nézve maximális korlátot.

Az alapszabály olyan szavazatsőbbbséget biztosító részvényeket is megjelölhet, amely szerint a közgyűlési határozatot csak a szavazatsőbbbséget biztosító részvényesek egyszerű többségének az igenlő szavazata mellett lehet meghozni (*csoportos szavazatsőbbbségi részvény*). Ezen szavazatsőbbbségi részvény tekintetében az alapszabályban meg kell határozni azon közgyűlési határozatok és döntések körét, amelyek csak a szavazatsöbbbséget biztosító részvényesek egyszerű többségének az igenlő szavazata mellett hozhatóak meg. Annak sincs jogszabályi akadály, hogy a csoportos szavazatsöbbbség valamennyi közgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésre kiterjedjen.

A törvény lehetővé teszi azt, hogy a szavazatsöbbbséget biztosító részvényből egy részvény kerüljön kibocsátásra; az ilyen szavazatsöbbbséggel rendelkező részvényt **vétójogot biztosító részvénynek** nevezzük. Ebben az esetben ahhoz, hogy a vétójoggal érintett közgyűlési határozat megszülessen, a vétójogot biztosító részvényes igenlő szavazatára is szükség van.

3.4 Vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tag kijelölésére vonatkozó elsőbbségi részvény



A vezető tisztségviselő kijelölésére vonatkozó elsőbbségi részvény alapján a részvényesek az alapszabályban meghatározott módon és eljárási rendben jogosultak az **igazgatóság egy vagy több tagjának a kijelölésére, illetve visszahívására**. Ezt a jogot az alapszabály nem csupán a társaság vezető tisztségviselői tekintetében biztosíthatja a részvényeseknek, hanem a részvénytársaság belső szervezetét érintő személyi kérdések közül a **felügyelőbizottsági tagok** megválasztása, visszahívása tekintetében is kibocsátható ilyen többletjogosultságot megtestesítő elsőbbségi részvény. Arra is lehetőség van, hogy az elsőbbségi részvény olyan jogot is biztosítson a részvényeseknek, hogy mind az igazgatósági tagok, mind pedig a felügyelőbizottsági tagok kijelölésére és/vagy visszahívására is jogosultak legyenek.

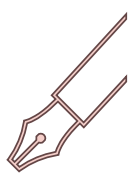
Az elsőbbségi jog esetében a vezető tisztségviselő, illetve a felügyelőbizottsági tag *visszahívásának joga a részvényeseket az általuk választott tisztségviselők tekintetében illeti meg*. A részvény által megtestesített elsőbbségi jog gyakorlására akkor kerülhet sor, ha az **igazgatóság** az alapszabályban meghatározott módon *értesíti* az elsőbbségi részvényeseket az új igazgatósági tag megválasztásának a szükségességéről. A részvényesek elsőbbségi jogának gyakorlása során megválasztott igazgatósági tag vagy felügyelőbizottság tag esetében is alkalmazni kell azt a szabályt, hogy a **kijelölés** a vezető tisztségviselő vagy a felügyelőbizottsági tag által tett **elfogadó nyilatkozattal válik hatályossá**. A visszahívást nem kell megindokolni, valamint nem szükséges hozzá az igazgatósági tag vagy a felügyelőbizottsági tag elfogadása sem. Ha az elsőbbségi részvényesek az alapszabályban előírt eljárási rendben és az ott meghatározott határidőn belül *nem jelölik ki* a vezető tisztségviselőt, a vezető tisztségviselő megválasztásának joga az erre egyébként jogosult *társasági szervet illeti meg* az általános szabályok szerint.

A visszahívással az igazgatósági tag vagy a felügyelőbizottsági tag tisztsége megszűnik. Amennyiben ezen *elsőbbségi joggal rendelkező részvényesek* az általuk megválasztott tisztségviselőt *nem hívják vissza* abban az esetben, ha az a törvény rendelkezései vagy az alapszabályban foglalt feltételek alapján *kötelező*, akkor az érintett vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tag visszahívására vonatkozó döntés meghozatalára egyébként jogosult *társasági szerv* köteles.

A vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tagok kijelölésére irányuló elsőbbségi részvény kibocsátása **csak a zártkörűen működő részvénytársaság esetében** lehetséges; nyilvánosan működő részvénytársaság ilyen elsőbbségi részvényt nem bocsáthat ki. További korlátozásként jelenik meg, hogy vezető tisztségviselő kijelölésére vonatkozó elsőbbségi részvény **nem bocsátható ki** akkor, ha a részvénytársaságnál az igazgatóság jogkörét **vezérigazgató** gyakorolja. Ezen részvényosztály által megtestesített szervezeti jog csak a részvénytársaság belső, testületi szervei esetén jelenhet meg.

3.5 Az elővásárlási jogot biztosító elsőbbségi részvény

A zártkörűen működő részvénytársaság alapszabálya rendelkezhet olyan részvényosztály kibocsátásáról, amelynek alapján a részvényest a részvénytársaság által kibocsátott, pénzszolgáltatás ellenében átruházni kívánt részvényekre elővásárlási jog illeti meg.



Ebbe a részvényosztályba tartozó részvények kibocsátására **csak zártkörűen működő részvénytársaság** esetében van lehetőség; nyilvánosan működő részvénytársaság nem dönthet ilyen elsőbbségi részvényosztályba tartozó részvény kibocsátásáról arra tekintettel, hogy az elővásárlási jog lehetősége a részvények tőzsdei bevezetését és kereskedését gátolja.

Az elővásárlási jogot biztosító részvény azt a többletjogosultságot biztosítja az ilyen részvénnel rendelkező részvényesnek, hogy elővásárlási joggal élhet, ha a részvénytársaság valamely **részvényét annak jogosultja ellenérték fejében kívánja átruházni**. Nem lehet elővásárlási joggal élni abban az esetben, ha a részvény átruházására ingyenesen kerül sor.

Az elővásárlási jogot biztosító elsőbbségi részvényt *meg kell különböztetni attól* az esettől, amikor a *szerződéssel alapítanak elővásárlási jogot* a részvény ellenérték fejében történő átruházása esetére. Amennyiben az elővásárlási jogot elsőbbségi részvény biztosítja, akkor a részvénytársaság alapszabályában foglaltak szerint kibocsátott **értékpapír** – dologi hatállyal – **inkorporálja** a részvény átruházása esetén gyakorolható **elővásárlási jogot, amely csak részvényest illethet meg**. Ezzel szemben amennyiben a részvényre *szerződéssel* alapítanak elővásárlási jogot, ezen kötelmi megállapodáson alapuló elővásárlási jog harmadik személyekkel és a részvénytársasággal szemben csak akkor hatályos, ha azt a részvényen, mint értékpapíron az arra vonatkozó rendelkezések betartásával *feltüntették*. Emellett *szerződéssel bárki számára*, nem csupán a részvényesek javára lehet elővásárlási jogot alapítani.



„Érik a ropogós cseresznye...”

Az alapszabály az elővásárlási jog gyakorlására, valamint a vételi ajánlat közlésére vonatkozóan feltételeket állapíthat meg, valamint meghatározhatja az eljárási rendet, melynek keretei között az elővásárlási jog gyakorlásának rendjére vonatkozóan eltérhet a *Ptk. Hatodik könyvének* elővásárlási jogra vonatkozó szabályaitól. Ha a részvényes olyan ajánlatot kap, amelyet el kíván fogadni, akkor az ajánlat elfogadása előtt *köteles az ajánlatot teljes terjedelemben közölni az elővásárlási jogot biztosító elsőbbségi részvénnel rendelkező jogosulttal*.² Az alapszabály az elővásárlási jog gyakorlására nézve a törvénytől eltérő határidőt állapíthat meg. Ilyen eltérő rendelkezés hiányában 15 nap áll rendelkezésre az elővásárlási jog gyakorlására. Az elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó *határidő anyagi jogi jellegű*, ezért a megjelölt határidő utolsó napján az ajánlat elfogadására vonatkozó nyilatkozatnak meg kell érkezni. A határidő utolsó napján postára adott elfogadó nyilatkozat elkésett.³

Az elővásárlási jog alapján az elővásárlási jog jogosultja az ajánlatban rögzített feltételek mellett *a harmadik személyt megelőzve jogosult a részvény megvételére*. Ebben az esetben a részvény átruházására vonatkozó szerződés a részvényes és az elővásárlásra jogosult között jön létre.

Az elővásárlási jogot biztosító elsőbbségi részvényessel rendelkező részvényest egy adott jogügylet kapcsán csak egyszer, a vételi ajánlat közlésekor illeti meg az elővásárlási jog.⁴ Ha ugyanazon részvényre vonatkozóan *több személyt illet meg az elővásárlási jog* azonos rangsorban, és az elővásárlási joggal nem csak egy jogosult kíván élni, akkor az alapszabály eltérő rendelkezése hiányában a *Ptk. 6:222. §-ának* további előírásai alapján kell eljárni. Amennyiben *a részvényes részvényét akként adja el, hogy az elővásárlási joggal összefüggésben jelentkező kötelezettségeit megszegi*, akkor az elővásárlási jog jogosultja a *Ptk. 6:223. §-a* alapján *kérheti a bíróságtól a megkötött szerződés hatálytalanságának a megállapítását*.⁵

3.6 A kumulatív részvény

A kumulatív részvény olyan elsőbbségi részvényosztály, amely a Polgári Törvénykönyvben nevesített vagy az alapszabályban meghatározott **elsőbbségi jogok közül egyidejűleg többet testesít meg**.

A külön törvényben meghatározott egyéb elsőbbségi jogot biztosító részvények közé tartozik a különleges osztalékelsőbbséget biztosító részvény, valamint a különleges vétőjogot biztosító szavazatelsőbbségi részvény. Közös jellemzőjük, hogy *a részvények kibocsátására kizárólag hitelintézet, a jegyzésére kizárólag a Magyar Állam jogosult*. A két részvényfajta kibocsátására *csak egymásra tekintettel kerülhet sor*. E két részvényfajta azt biztosítja, hogy az állam költségvetési forrásból finanszírozott vagyoni hozzájárulás teljesítése révén, a hitelintézetek tőkeemelésében való részvétel útján kapjon lehetőséget és biztosítsa a hitelintézet likviditását, annak javítását, helyreállítását.

A különleges osztalékelsőbbségi részvény a részvényesek között felosztható adózott eredményből a más részvényeket megelőzően, és/vagy azoknál kedvezőbb mértékben jogosít osztalékra.

A különleges osztalékelsőbbségi részvényhez szavazati jog nem kapcsolódik. Éppen ezért a hitelintézet a különleges osztalékelsőbbségi részvény mellett (azzal egyidejűleg) különleges szavazatelsőbbségi részvényt is kibocsát, amelynek jegyzésére szintén kizárólag a Magyar Állam jogosult. Az állam részére a különleges vétőjogot biztosító elsőbbségi részvény alapján nem fizethető osztalék; az általa megtestesített jogosultság szerint vétőjogot biztosít a közgyűlés meghatározott döntéseivel szemben.

4. A részvénytársaság

A részvénytársaság legfőbb jellemzőit a részvényfajták és -osztályok között ismertettük; ehelyütt a **cserélhető részvényre**, mint az elsőbbségi részvényfajtán belül kibocsátható, a Polgári Törvénykönyvben is nevesített részvénytársaságra vonatkozó előírásokra térünk ki.

Az alapszabályban meghatározott feltételek szerint a cserélhető részvény olyan többletjogosultságot biztosít, hogy azt *a részvényes kérésére a részvénytársaság más elsőbbségi részvényosztályba tartozó részvényre vagy törzsrészvényre köteles átcsereélni*, vagy olyan jogot biztosít *a részvénytársaság számára, hogy azokat saját döntése alapján cserélheti át más elsőbbségi részvényosztályba tartozó részvényre vagy törzsrészvényre*. A cserélhető részvény átcsereelését – a részvény által megtestesített jogtól, illetve az alapszabályban foglaltaktól függően – kezdeményezheti a részvényes, illetve a részvénytársaság is; ez utóbbi esetben azonban a részvényes nem tagadhatja meg a részvények átcsereelését. A részvénytársaság alapját képező jognyilatkozatok megtételének módjára, illetve a részvénytársaság során követhető eljárási rendre az alapszabályban szükséges előírásokat meghatározni.⁶

A cserélhető részvény átcsereelése következtében **a részvények darabszáma és a részvénytársaság alaptőkéje nem módosul**; a változás a részvénytársaság belső részvénystruktúráját és a részvény által megtestesített jogok körét érinti. Nincs akadálya annak, hogy az alapszabály akként rendelkezzen – a törvényi előírástól eltérően – hogy a cserélhető részvényt más a törzsrészvényen kívüli más részvényfajta-hoz tartozó részvényre cseréljék át. Tekintettel arra, hogy a részvények cseréje következtében változik az egyes részvényfajtán, adott esetben részvényosztályon belül kibocsátott részvények **száma**, így az **alapszabály módosítása** szükséges. Attól függően, hogy az érintett részvények nyomdai úton vagy dematerializált formában kerültek kibocsátásra, meg kell tenni a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a csere következtében beálló **változások az értékpapíron is átvezetésre kerüljenek**.

Felhasznált irodalom, és amelyeket további olvasásra ajánlunk

Bodor Mária – Gál Judit – Pethőné Kovács Ágnes – Tomori Erika – Vezekényi Ursula „Részvénytársaság” (hvgorac; Budapest: 2008.)

Papp Tekla (szerk.) „Társasági jog” (Lectum Kiadó; Szeged; 2011.)

Vékás Lajos – Gárdos Péter „Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez” (online; uj.jogtar.hu; Wolters Kluwer Kiadó; Budapest)

Veress Emőd „A részvény, mint értékpapír” (hvgorac; Budapest: 2019.)

Auer Ádám – Bakos-Kovács Kitti – Papp Tekla „Jogtár Navigátor - Gazdasági társaságok modul” (elektronikus szakanyag; uj.jogtar.hu; 2014.)

Dúl János – Lehoczki Zóra Zsófia – Papp Tekla – Veress Emőd „Társasági jogi lexikon” (Dialog Campus; Budapest: 2019.; online elérhetőség: https://archiv.akk.uni-nke.hu/document/akk-uni-nke-hu/Tarsasagi_jogi_lexikon.pdf)

Végjegyzetek

¹ BH2017. 194.

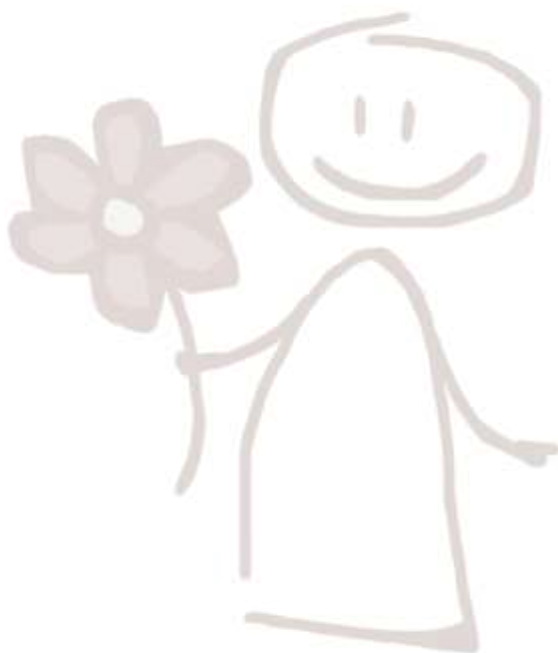
² BDT2018. 3839.

³ BDT2009. 1951.

⁴ BDT2004. 978.

⁵ EBH2002. P.5.

⁶ PJD2019. 36.



**JELLEN TANANYAG A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT AZ
EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL. PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-
2016-00014**

SZÉCHENYI 



HUNGARIAN
GOVERNMENT

European Union
European Social
Fund



INVESTING IN YOUR FUTURE